- Gi rask respons på artikler gjennom artikkelens kommentarfelt på *tidsskriftet.no*. Respons som er postet innen én måned etter at artikkelen er publisert, vurderes for publisering som Brev til redaktøren i papirutgaven. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer. Forfattere av vitenskapelige artikler har tilsvaretsrett, jf. Vancouver-gruppens regler.

Sang i Nidarosdomen?

Figur 1 Detalj fra elfenbenskrin (1300–1310), scenen *Lit de la merveille* (*Assaut du château d'amour et scènes de romans courtois et de romans de chevalerie*). Foto © RMN, M. Urtado I © Réunion des musées nationaux, Paris 2008 • IC 40 0638

Riktig mange takk for den særdeles interessante artikkelen *Sykdom i Nidarosdomen?* i Tidsskriftets påskenummer (1). Geir Jacobsen & Erlend Hem dokumenterer at kvinnehodet neppe kan være en fremstilling av lepra. Kan det tenkes at ansiktet viser et syngende menneske? Passer det ikke med en som synger – åpen munn, et fjernt, ikke helt fiksert blikk, hodet litt på snei (Melton-kvinnen), akkurat som når man synger? Domkirke og sang hører jo godt sammen.

Jeg var nylig i Cluny-museet i Paris, der jeg deltok på en guidet omvisning. Der fikk vi se facia la bel canto, en 1200–1300-talls skulpturstil med syngende figurer, bl.a. på et elfenbenskrin med figurer fra minnesangen om de uhederlige ridders angrep på Eros' borg (fig 1).

Jomfruene forsvarte seg suksessfullt med from sang. Jeg synes ansiktene kan likne på det i Nidarosdomen. På elfenbensfrisen er det så tydelig at jomfruene synger, dels ut fra det vi vet fra minnesangen, dels fordi vi ser de rytmiske bevegelser av ekstremiteter, kropp og kjoler, med ansiktet på snei, munnen halvåpen og ellers et helt normalt ansiktsuttrykk. Likner det ikke figuren i Trondheim?

Viggo Jønsson

Avdeling for blodsykdommer
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

Viggo Jønsson (f. 1947) er dr.med., professor og overlege ved Avdeling for blodsykdommer, Oslo universitetssykehus. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

- Jacobsen GW, Hem E. Sykdom i Nidarosdomen? Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 686–7.

Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no

G.W. Jacobsen & E. Hem svarer:

Nidarosdomen, Trondheim. Skulptur som viser et menneske i stor fortvilelse. Er det hodepine eller angst? Foto NTB scanpix

Vi takker Viggo Jønsson for gode ord og en interessant hypotese. Selv om vi etter nesten 700 år ikke kan si noe sikkert om kunstnerens intensjon, er det typisk for god kunst at betrakteren får ulike assosiasjoner av den. Et moment som kanskje taler imot hypotesen om syngende mennesker, er sammenhengen kvinnehodet inngår i. Til venstre for henne er det en mannsperson med narrelue på hodet, til høyre fem fabeldyr.

Etter at artikkelen vår ble publisert (1), har vi fått tips om et annet kunstverk som også er blitt tolket med medisinske briller. Professor Lars Jacob Stovner, St. Olavs hospital og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, forteller at under en konferanse i 1990 gikk professorene Ottar Sjaastad og Michael Welch, den gang Henry Ford Hospital i Detroit, USA, rundt Nidarosdomen. Visstnok var det Welch som ga en av figurene på nordveggen navnet «The headache sufferer» (fig 1). Man kan tenke seg at det forestiller en migrenepasient med abdominalsmerte (hånd på magen) og kvalme som er i ferd med å kaste opp.

Men heller ikke i dette tilfellet har den tentative diagnosen fått særlig støtte. Ifølge arkeolog Øystein Ekroll, lederen for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, er dette en såkalt grotesk, modellert av Wilhelm Rasmussen (1879–1965) rundt 1910 etter modell av tilsvarende skulpturer på franske katedraler. Rasmussens tanke med skulpturen er ukjent, men det er ifølge Ekroll sannsynlig at den skal fremstille angst og fortvilelse, f.eks. en person eller en sjel som er redd for å ende i fortapelsen. I Nidarosdomen er det mange skulpturer med slike sterke karakteruttrykk.

Geir W. Jacobsen

Trondheim

Erlend Hem

Oslo

Geir W. Jacobsen (f. 1945) er professor ved Institutt for samfunnsmedisin, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, og medisinsk redaktør i Tidsskriftet.

Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Erlend Hem (f. 1970) er dr.med. og assisterende redaktør i Tidsskriftet. Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Litteratur

- Jacobsen GW, Hem E. Sykdom i Nidarosdomen? Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 686–7.

Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no